

Tas

L a t w e e f c h u d r a u g s

libos

a r f a w u p a w a d d o n i

n o t a 1841ma gadda.

Tà schahs lappas fauz,

fo pa to gaddu mihschem Latweefcheem par preeku un mahzibu,

ar

zittu tà patt Widsemmes fà Kursemmes mahzitaju palihgu,

i r r l i z z i s d r i k k e h t

Herrmann Trey,

Rihges pilsehtà wezzafajs mahzitajs pee Jahna-basnizas, u. t. i. yr.

R i h g ä

drikketts pee W. F. Häcker, zeenigas rahts grahmatu-drikketaja.

1841.

L. V. E.
No. 65140

28

19
8

Šrihw drikkēht, peh; tahm eefsch likumeem nospreestahm sinuahm.
Rihgā, tai 24. Dežbr. mehn. deenā, 1841mā gaddā.

No Wibsēmmeš General-gubbernementes puššes:
Dr. C. E. Napiersky.

Tas Latweeschu draugs.

1841. 2 Janwar.

Ima lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburgs. Rad augusti zeenigs Keisers dabbuja sinnacht, fo arri muhsu 46ta lappa pahre to Elfschnu muishas semneeku Rowalewski fluddinaja, kas September-mehnesi, zittus zilwekus glahbdams, bija eekrittis Daugawâ un nosihzjis, tad winsch secheligâ prahâ pawehleja, nabbaga atraitnei un winnas behrneem dahwinacht 150 rubtus sudr. — Tâ patt winsch arri apschinkojis tohs semneekus no Zehrktenes muishas, kas Oktober-mehnesi juhrmallâ pa wehras laiku 9 laimneekus laimigi isglahbe (Luhko Latw. dr. № 49.). Sudraba gohda=sihmes tschetri Apfscha=zeema fainneeki dabbuju fchi; ar wahrdu: Kaspar Mas=Apfsche, Jehkab Knehje, Mikkel Frey un Mikkel. Tschetri zitti wihri ire dabbuju fchi naudas par gohda=dahwanu: 25 rubtus sudr. farris; ar wahrdu: tas fainneeks Andrei Sumpe, un tee kaspi Mikkel Apfsche, Jehkab Sarin un Mikkel Berk.

Wehl no turren. Tê ne fenn jauns wihrs no Italijes semmes arnahzjis, tik 23 gaddus wezzumâ, ar wahrdu Justiniani. Tas weens no teem, kas to eeksch Italijes tohti zeenitu fku nsti proht, ah trumâ kahdu garu dseesmu woi singi pehz katra zilweka patifschanas un pehz tahm wihsdillakahm singu mahzibahm sawâ wallodâ isdohmahc. Uslikke winnam tê arri jau deesgan grubtas prohwas. Prassija no winna, lai tuhlin, imâ kahrtâ, pahri fimts pefschinu, kurreu galla wahrdi winnam arri tikke usdohhti, isteiz pahre to, ka taggad Sprantschi sawa wezza Keisera Napoleona nomirruschas meefas no tahs Afrikas=fallas Sant=Helena, kur winsch preeksch wairak kâ 19 gaddeem itt kâ zeetumâ nomirris, pahre juhru likke atwest Parihschê un tur ar leelu gohdu paglabbaja; un ztrâ kahrtâ, lai usraksta kahdu ihfaku singi us nelaika Kreewu Keiseru Peteru to pirmu, un us winna leelu dselves bildi, kas Peterburgê. Un raug', jauns wihrs wiffu to padarrija teem par labpatifschanu, kas bija klahc un winna wallodu fapratte.

Is Jehkabstattes. Pa zittahm basnizas walstim tê aplahrt jau rahdahs eruhkums pee maises. Daschi semneeki pahrdohd sawas drehbes, ka maist ware dabbuht. Bet kad tas jau noteek seemas laikâ, kas wehl buhs pawassarâ?

Is Zehrpates. Randenes leelskungs Ernst Franz v. Sowel 17tâ Dezember, ar draugeem meddidams un biffi neapdohmigi peelahdedams, netihfchi pats nokchahwahs.

Is Parihshes. Pee tahs teefas, kas tur taggad pahri reises pa gaddu fanahf un kur wiffwairaf pahri to spreesch, kahdi jauni jo labbaki likkumi pahri wiffu semmi jazelt, gta un tota Dezember teefnescheem leels strahdinsch bijis pahri to, woi buhs aisleegt, woi doht brihw, behrnus laist strahdaht fabrih-Eds. Weeni fazzija: behrni zaur to eijoht pohsta pee meefas un dwehseles; un ohtri: ka tad zitti nabbaga behrni few deenischku maifi ne mas ne warroht nopelnihc. Bet wehl likkums pahri scho leetu naw zelis.

Gohdigu fainneeku darbu rullis pa mehnescheem; jeb mahziba, kahdi darbi fainneekem iffatra mehnest pehz kahrtas ja-strahda.

Mihlt draugi un brahti! Swehti raksti mums mahza, ka "Deewa=bihjaschana derroht pee wiffahm leetahm un tai (ween) effoht ta apfohlfichana schahs klachtubdamas un nahkofchas dschwofchanas." (1 Tim. 4, 8.) Tad nu arri ka-tram, kas gribb labs namma=turretajs buht, us to buhs dsichteas, ka wiffa wiinna dschwofchanâ un pee wiffaem wiinna darbeem Deews teef pagohdinahs, ka arri paschi swehti raksti fakka: "Woi juhs ehbat, woi juhs dserrat, un ko ween juhs darrat, to wiffu darrate Deewam par gohdu." (1 Kor. 10, 31.) Prohti, tam jaluhko us to, ka wiinna fehta ne kas ne teef darrichts woi strahdahs, kas irr pretti Deewa= un walstibas=likkumeem. Tam ja-gahda, ka wiffa wiinna faine dsihwo un isturrahs ta, ka peenahfahs un ka ta no wiinna labbu preefsch=sihmi dabbu eeffsch wiffahm leetahm. Labs namma=turretajs arri mihlehs, wiffus darbus glihschi eedallihc un pehz kahrtas katru sawa ihstenâ strahdaht, sinnadams, ka swehti raksti fakka: "Lai wiffas leetas noteef peederrigi un pa kahrtahm." (1 Kor. 14, 40.) Winsch fargahs no tahs nelaimes un pohsta, kas tur ar ween gaddahs, kur wifs noteef julkam un bes sinnas. — Zahdam labbam namma=tehwam par preeku un mahzibu arri mehst te kahdas mahzibas dohsim, prohti, ka winnam katris darbs sawa ihstenâ laika un pehz kahrtas darrams.

Janwar mehnesi.

Darbojeeteas ar behrnu mahzischanu ruhpiigi un ja ffohla naw turumâ, tad no Deewa puffes gahdajeet, ka tee mahja teef mahziti, ne ween grahmatu lassihc, bet arri rakstihc, rehkinahc un zittos rohkas darbds. Sewischki schinnis garrds waffarods teem arri par darbu warri doht spalwas pluhct, willu pluzzi-nahc, woi zittu ko.

Za patt arri gahdajeet, ka kalpeem un kalponehm pa waffareem istaba saws darbs teef. Sainneeks ar puifcheem lai taifa gattawus darbu eerohschus, kas teem pee pawaffaras un waffaras darbeem wajjadsehs, un fainneeze ar meitahm lai wehrpj, ausch, schuhj, adda u. t. j. pr.

Gahdajeet ruhpiigi, ka ne ween juhs paschi, bet arri juhfu behrni un faine irr gehrbti ar tihrahm, filtahm un weffelahm drehbehm.

Schinni mehnesi allasch mehds stipri salt, ta deht fainneeki, gahdajeet wifs pirmaf, ka juhfu istaba irr filta, bet ne karsta; ka tanni ne rohdaht kahds

neffaidrs gais, woi twaiks, kas wesselibai skahdi darra. Bet ja tomehr gad-dahs, ka nelabs twaiks istabâ, tad to iskwehpe ar paegtu duhmeem, lai schee pa waku lohgu woi durri to twaiku iswelk ahrâ, un ja istaba irr karsta, tad arri warrat lohgu atwehrt un ne aismirstat wakkarâ pilnu spanni ar aukstu uh-deni nolikt us krahsns, tas dohs prischu gaisu istabâ, un dwašchas wilkschana buhs weegla.

Ne pakaujeet ne weenam ar aisdegteem skalleem un kuhpedameem pihpjeem staigagt pa pagalmu un ehkalm, kur drihs warr skahde nolikt.

Saimneeze lai allaschin pahrrauga sawu pagrabu, kur ehdamas leetas glabbajuse; un ja manna, kur salna ko maita, tad tas papreeksch ja=neimm preeksch ehshanas. Bet ja pagrabbam pascham kahda skahde notikkuse, tad ja=gahda, ka teel sataisfirts, zil drihs warr.

Leddus arri schinnî mehnefti lauschams un pagrabbâ dsennams.

Gahdajeet tikfuschî pahr lohpeem un sewischki pahr gohwim un zitteem prezzes lohpeem, ka tee filti stahw un mihsstâs streijâs gull. Sinnams, ka gohwis aukstâ laikâ mehds wairak ehst, tad tahm wairak jadohd salmi un pellawas, un seens us pawassaras puffi ja=pataupa. Bet kad jau no seemas eefahkuma buhtu ehdamajs weenadi eerikfehst, un sinn, ka tâ zauri nahks, tad tâ patt ja-darra weenadi. Tomehr jasinn, ka prischî, patlabban no rijas westi salmi woi pellawas ne geld lohpeem ehst, bet teem diwi lihds trihs neddelas ja=stahw schkuh-nî, kamehr labbi atlaischahs. — Prahtigi buhs, ja gohwim pehz sinnama mehra un swarra ehdamu dohseet un tad waijadsehs par deenu us katru gohwi 4 mahrzinas seena nemt un salmeem woi pellawahm peejaukt, tas buhtu par 10 gohwim 2 pohdi seena us deenu. Ja nu tohs 2 puhdus weenreis noswerr un pehz kahdas muzzas ismehro, ar ko tad ildeenas wiffahm gohwim kohpâ seenu warr us reisi nomehroht. Tâ patt arri ja=darra ar salmeem un pellawahm, tâ, ka pa deenu us katru gohwi isnahf 8 mahrzinas salmu un 4 mahrz. rudsu woi meeschu pellawu. — Bet ja juhs sawas gohwis barrojat ar faufu un atkal ar flapju ehdeenu, tad schinnî laikâ ja=dohd pa deenu us katru gohwi 6 mahrz. seena un 6 mahrz. salmu par faufu ehdeenu un 2½ mehrus (tahdus, kas 48 eet us puh-ra) pellawu ar 2½ mehreem smalku efselu, kas papreeksch ar karstu sahlitu uh-deni aplaistiti, par flapju ehdeenu. Schis ehdamajs ja=dohd preekschâ ihpaschâs kastês, kas us to eetaifitas.

Dee d sirdin aschanas ja=gahda, ka gohwis ne dabbu us leddu eet un ka filles labbi tihras; ja=turr' tik dauds filles, ka gohwis wiffas reisê warr peeseet dsert, ka lohpi naw sakarfuschî, un ka uhdens naw dikti auksts un leddains. Labbi gan buhtu, ka nejaukâs deenâs warretu kuhstis dschreenu peenest. Tomehr ja=rauga, ka gohwis papilnam dserr.

Wiffas gaidamas gohwis weenâ kuhstî kohpâ turramas, pa reisi kohp-jamas un uswaktesjamas. Sewischki ja=gahda, ka tahm labba mihssta gulla, ka tahs ne kas ne grubsta nedf speesch un ka ta weeta, kur tahda gohws kuhstî stahw, itt weenlihdsiga irr un ne preekschâ nei palkatâ naw augstaka.

Mitas, ja pee rohkas buhtu, ja barro ihpaschi ar wahrpahm un firnajeem, ko papreeksch waijag' ar fahlitu uhdeni aplaistih.

Ja jums irr kohku=dahrs, tad arri to waijag' apmekleht un pahrau-dsiht. Ja=pahrluhko jauni kohzini, woi tee no falla jeb pellehm ne teef skahdети un ja=glahbj, kur waijaga. Ja kahpuru perrekti kur pee sarreem eeraugami, tad tee ja=ispohsta. Ja=apfkatta, woi sehtas zeetas un woi pee tahm naw sakrahju-schees sneega kuppenti, pa kurreem sakki un zitti skahdigi kustoni warr eetikf dahrsâ.

Ja bittes turrat, tad ir schahs ja=apfkatta pahri reises neddelâ un ja=ap-rauga, woi lohdsini naw aisputtinati, ka tahs ne warr iseet laukâ sewis pehz; ja=luhko, woi putni, schurkas woi zitti kustoni wiannahm skahdi ne darra, ja=glahb kur waijaga un ja=gahda, ka wiannahm tuwumâ ne kahds trohksnis ne teef darrihts.

Ja malka wehl naw iszirsta un pahrwesta, tad bes kaweschanas schinni mehnesi tas darrams; jo taggad wiffi meschi, purri un zittas nepee=eijamas weetas buhs pahrsalluschas.

Ja kas buhwejams, tad gahda taggad pahr balkeem, kamehr zelsch labs. — Bet luhdsams, ja tewim mescha=fargs malku woi buhw=balkus eerahdijis, tad ne aplappa no weetas kahdus atrasdams; atstahj tohs jaunus masus kohzi-nus wesselus; ne nomihdi tohs ar kahjahm un ne nobrahs misu teem, kurreem wehl ja=paleek meschâ. Jo kohku neleetigi samaitaht un sehst irr tik pat grehks, kâ zittu kahdu Deewa dahwanu ar kahjahm mihdih.

Ja kas us pilssehtas weddams, woi no pilssehtas pahrwed-dams, tad ne kawejeet to darriht, ka us preekschu ne buhtu sirgi ja=kawe no lauka darbeem.

Kad zelschs flitaks paleek, tad warr pahrwestu malku fakkaldih un islikt, ka pa reisi schuhetu, pahrwestus balkus aptehst un, ja tihf, arri paschu buhweschanu eefahkt.

Ar sweijofchanu schinni mehnesi naw dauds wehrts darbotees, jo deenas wehl ihfas un laiks salts. Bet ja kam siwis turramas ihpaschs dihlêds, tad lai gahda, ka pa dauds sneega ne gull wirsû us leddu un ka siwis warr dab-buht atpuhtu pa weetahm. Warr pa wakkas brihscheem jeb pa wakkareem fa-taifih sweijas eerohschus gattamus, ka, kad laiks buhs klahf, warr bes kaweschanas dohtees darbâ.

— s — n.

Zur Notiz.

Da der Redakteur sich fortwährend außer Stand sieht, die Zuschriften seiner resp. Mitarbeiter, Einsender und Leser gebührend zu beantworten, so bittet er Alle hiermit ergeben, sich fortan mit den kurzen Notizen zu begnügen, welche zuweilen am Schlusse dieser Blätter vorkommen werden. — Die Anzeig neuer eingekommener Beiträge wird etwas dunkel gehalten werden, weil die Erfahrung gelehrt, daß die genaue Bezeichnung derselben leider mehr Collisionen hervorruft, als verhindert.

Hrn. P. W. z. P. — Am 25. Decbr. erhielten wir die Sendung v. 17ten. Aus Rücksicht auf einige neu hinzugekommene Leser sehen wir uns veranlaßt, die Erlaubniß des Verf. zu erbitten, den Titel der neuesten Beiträge unabhängiger zu stellen.

Hrn. P. P. z. B. — Der Brief vom 24. Decbr., mit seiner Begleitung, ist uns bereits zugekommen.

Hrn. P. W. z. B. — Um die Berichtigung unserer sämtlichen Conto's wird hiermit dringend gebeten.

Brihw drikkleht. No Widssemes General-gubernementes pusses:
Dr. E. E. Napierakp.